

Filipstads kommun
kommun@filipstad.se

Beslut för förskoleklass och grundskola efter tillsyn i Nykroppa skola i Filipstads kommun

Skolinspektionens beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Filipstads kommun att senast den **11 januari 2022** vidta åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas för Skolinspektionen.

Beslutet om föreläggande gäller omedelbart.

Nedan anges de åtgärder som huvudmannen måste vidta för att avhjälpa de påtalade bristerna samt den lagstiftning med tillhörande föreskrifter som huvudmannens åligganden följer av. Enligt 2 kap. 8 § skollagen ansvarar huvudmannen för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar. Vidare ska huvudmannen enligt 4 kap. 7 § skollagen, om det vid uppföljning, genom klagomål eller på annat sätt kommer fram att det finns brister i verksamheten, se till att nödvändiga åtgärder vidtas. Dessa bestämmelser ligger till grund för samtliga åtgärder i beslutet om föreläggande.

Skälen för Skolinspektionens ställningstagande i fråga om att verksamheten inte uppfyller krav som följer av föreskrifter som gäller för verksamheten samt i fråga om de skyldigheter som huvudmannen måste fullgöra (åtgärder) redovisas nedan.

Med anledning av den rådande situationen med risker för smittspridning av Covid-19

Skolinspektionen är medveten om att många skolor i dagsläget är påverkade med anledning av Covid-19. Följden kan vara stor frånvaro av personal eller att resurser måste tas i anspråk för nya förhållanden. Vi följer kontinuerligt situationen och hur den påverkar skolsystemet i olika delar av landet. Skolinspektionen har i detta beslut satt tidsfristen, inom vilken åtgärderna ska vidtas, med hänsyn till rådande omständigheter.

Nyanlända elevers utbildning

Skolinspektionen konstaterar att Filipstads kommun inte uppfyller författningskraven avseende att det i utbildningen tas hänsyn till elevers olika behov.

Åtgärder

- Se till att rektorn säkerställer att nyanlända elevers kunskaper bedöms och att resultaten av bedömningar av nyanlända elevers kunskaper beaktas vid planering och genomförande av undervisningen samt att undervisande lärare involveras i detta arbete (1 kap. 4 §, 2 kap. 9-10 §§ och 3 kap. 12 c-12 d §§ skollagen; Läroplan för grundskolan, förskoleklass och fritidshemmet [2010:37] (Lgr 11), 2.2 Kunskaper).

- Se till att de elever som är i behov av studiehandledning på modersmålet ges studiehandledning i den omfattning som eleverna har behov av så att de kan tillgodogöra sig utbildningen och utvecklas så långt som möjligt (1 kap. 4 § skollagen; 5 kap. 4 § skolförordningen [2011:185]).

Extra anpassningar och särskilt stöd

Skolinspektionen konstaterar att Filipstads kommun inte uppfyller författningskraven avseende att elever skyndsamt ges stöd i form av extra anpassningar samt att elevers behov av särskilt stöd skyndsamt utreds.

Åtgärder

- Se till att rektorn säkerställer att elever skyndsamt ges stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen, om eleven riskerar att inte nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. Vidare ska rektorn säkerställa att lärare och övrig skolpersonal följer upp om de extra anpassningar som görs är effektiva, eller om de eventuellt måste förändras eller intensifieras (3 kap. 5 § skollagen; Lgr 11, 2.2 Kunskaper, 2.8 Rektorns ansvar).
- Se till att rektorn genom informationsinsatser och uppföljning av det praktiska arbetet ansvarar för att det finns tydliga och fungerande, och hos personalen, förankrade rutiner för arbetet med extra anpassningar och särskilt stöd. Rektorn ska därvid klargöra skyldigheten att anmäla och skyndsamt utreda en elevs behov av särskilt stöd om det befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås trots att stöd getts i form av extra anpassningar eller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga (2 kap. 34 § andra stycket och 3 kap. 5 och 7 §§ skollagen; Lgr 11, 2.2 Kunskaper, 2.8 Rektorns ansvar).
- Se till att rektorn säkerställer att samråd sker med elevhälsan vid utredning av en elevs behov av särskilt stöd, om det inte är uppenbart obehövt. Samråd med den i elevhälsan som har specialpedagogisk kompetens får bara avstås från i undantagsfall (3 kap. 7 § skollagen; Lgr 11, 2.8 Rektorns ansvar).

Studiero

Skolinspektionen konstaterar att Filipstads kommun inte uppfyller författningskraven avseende att utbildningen utformas så att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av studiero.

Åtgärder

- Se till att rektorn genom informationsinsatser säkerställer att beslutade ordningsregler är kända för alla på skolan och att dessa tillämpas av lärare och elever som ett stöd i arbetet med att skapa studiero (5 kap. 5 § skollagen; Lgr 11, 2.8 Rektorns ansvar).

- Se till att rektorn, genom att inhämta uppgifter från lärare och elever, följer upp och utvärderar arbetet med att skapa studiero. I uppföljningen ska särskilt beaktas hur undervisningen planeras samt lärares förutsättningar att anpassa lärmiljön utifrån elevernas individuella behov. Rektorn ska identifiera utvecklingsområden och besluta om utvecklingsinsatser utifrån vad som framkommer i utvärderingen (2 kap. 9-10 §§ och 3 kap. 2 § skollagen; 5 kap. 2 § skolförordningen; Lgr 11, 2.2 Kunskaper, 2.8 Rektorns ansvar).

Anmärkning

Skolinspektionen konstaterar att Filipstads kommun inte uppfyller författningskraven avseende att elevhälsan arbetar främst förebyggande och hälsofrämjande och stödjer elevernas utveckling mot utbildningens mål. Skolinspektionen tilldelar med stöd av 26 kap. 11 § skollagen (2010:800) Filipstads kommun en anmärkning. Filipstads kommun ska senast den **11 januari 2022** vidta åtgärder för att avhjälpa påtalad brist. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas för Skolinspektionen.

Sammanfattande bedömning

Skolinspektionen har genomfört en riktad tillsyn av Nykroppa skola, Filipstads kommun, under våren 2021. Tillsynen genomfördes genom digitala intervjuer med elever, lärare, representanter för elevhälsan bestående av skolsköterska, specialpedagog och kurator samt skolledning bestående av rektorn och biträdande rektor. Till grund för aktuellt beslut ligger, utöver den information som lämnats vid genomförda intervjuer, även skriftlig information som huvudmannen inkommit med till Skolinspektionen den 8 mars 2021. De delar av verksamheten som granskats i tillsynen är anpassning av undervisningen för nyanlända elever, arbetet med extra anpassningar och särskilt stöd, värdegrundsarbetet, trygghet och studiero, målinriktat arbete mot kränkande behandling samt elevhälsans förebyggande och hälsofrämjande arbete. Skolinspektionens tillsyn visar på brister inom flera av de områden som granskats. Det är därför angeläget att huvudmannen tillsammans med rektorn vidtar åtgärder så att bestämmelserna i skollagen och andra författningar efterlevs.

Föreläggande

Nyanlända elevers utbildning

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att utbildningen och undervisningen för nyanlända elever vid Nykroppa skola inte anpassas efter elevernas individuella behov och förutsättningar. Enligt skollagen ska en nyanländ elevs kunskaper bedömas om en sådan bedömning inte är uppenbart onödig. Det har inte framkommit något i utredningen som tyder på att en sådan bedömning skulle vara uppenbart onödig. Utredningen visar att rektor och lärare vid Nykroppa skola inte har fått tillgång till någon kartläggning av elevernas kunskaper som gjorts innan det att eleverna började vid Nykroppa skola och att det inte heller har genomförts någon sådan kartläggning efter det att eleverna börjat sin utbildning vid skolan. Därmed har inte resultatet av en

sådan bedömning kunnat beaktas vid planeringen och genomförandet av de nyanlända elevernas undervisning. Detta har också inneburit att lärare saknat förkunskaper om eleverna och därmed saknat förutsättningar för att anpassa undervisningen utifrån elevernas individuella behov och förutsättningar. Arbetet med att anpassa undervisningen utifrån elevernas individuella behov och förutsättningar har även försvårats av att den språkstödjare som finns på skolenheten och som talar de nyanlända elevernas modersmål inte kunnat användas för att ge studiehundledning till alla elever som har behov av detta. Språkstödjaren har endast använts för att ge studiehundledning till eleverna i klass 4-6 under de delar av skoldagen som denne undervisar eleverna och inte under alla den tid som eleverna behöver. Språkstödjaren har inte använts alls för att ge studiehundledning till de nyanlända elever som finns i klass 1-3. Skolinspektionen bedömer mot bakgrund av ovanstående att utbildningen inte bedrivs på ett sådant sätt att verksamheten uppfyller författningarnas krav.

Rättslig reglering

Enligt skollagen ska det i utbildningen tas hänsyn till barns och elevers olika behov. Barn och elever ska ges stöd och stimulans så att de utvecklas så långt som möjligt (1 kap. 4 § skollagen). Det pedagogiska arbetet vid en skolenhet ska ledas och samordnas av en rektor. Rektorn ska särskilt verka för att utbildningen utvecklas. Rektorn beslutar om sin enhets inre organisation och ansvarar för att fördela resurser inom enheten efter elevernas olika förutsättningar och behov (2 kap. 9-10 §§ skollagen).

Enligt skollagen ska en nyanländ elevs kunskaper bedömas om en sådan bedömning inte är uppenbart onödig. Rektorn ansvarar för att sådana bedömningar görs (3 kap. 12 c § skollagen). En bedömning ska göras skyndsamt och resultatet av bedömningen ska beaktas vid beslut om placering i årskurs och undervisningsgrupp samt vid planering av undervisningen och vid fördelning av undervisningstiden (3 kap. 12 d § skollagen). I Skolverkets föreskrifter om underlag för bedömning av nyanlända elevers kunskaper anges att när en elevs kunskaper bedöms enligt 3 kap. 12 c § skollagen ska Skolverkets kartläggningmaterial för bedömning av nyanlända elevers kunskaper steg 1 och 2 (diarienummer 2016:428) användas som underlag för bedömningen. I vilken omfattning kartläggningmaterialet steg 1 och 2 ska användas bestäms utifrån den enskilda elevens förutsättningar och behov (3 § SKOLFS 2016:10).

Enligt skolförordningen ska en elev få studiehundledning på sitt modersmål, om eleven behöver det. Studiehundledning får ges i interaktiv form med informations- och kommunikationsteknik där eleven och studiehundledaren är åtskilda i rum men inte i tid, om det inte finns någon lämplig person inom skolenheten som kan ge studiehundledning och huvudmannen trots upprepade ansträngningar inte har lyckats anställa en sådan (5 kap. 4 § skolförordningen)¹.

¹ Paragrafen har ändrats genom SFS 2020:779 som ska tillämpas första gången på utbildning och annan verksamhet som påbörjas efter den 30 juni 2021.

Läroplanen anger att läraren ska ta hänsyn till varje enskild individs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande (Lgr 11, 2.2 Kunskaper).

Av förarbetena till skollagen framgår att bedömningen av nyanländas kunskaper bör vara något som skolpersonalen rent allmänt beaktar när undervisningen för aktuella elever planeras och genomförs. Vid planeringen av undervisning för eleverna måste skolan beakta vilka kunskaper varje enskild elev tidigare har utvecklat, vad eleven behöver fortsätta att utveckla för att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås och hur undervisningen ska ge eleven möjlighet att utvecklas så långt som möjligt inom ramen för utbildningen (prop. 2014/15:45 sid. 30 ff).

Skolinspektionens utredning

Av intervjuer med lärare, elevhälsan och rektorn framgår att de inte tagit del av någon bedömning/kartläggning av nyanlända elevers kunskaper och de vet inte heller om en sådan gjorts innan skolplacering på Nykroppa skola. Det finns inte någon kommunövergripande organisation eller arbete kring kartläggningen av nyanlända elevers kunskaper i kommunen säger rektorn och elevhälsan. I inskickad dokumentation till Skolinspektionen den 8 mars 2021 uppger rektorn att det finns sex nyanlända elever på skolenheten varav fyra av dessa sex elever finns i årskurs 6. I intervju säger rektorn att dessa fyra elever togs emot under hösten 2020. Lärarna säger att de fick veta att dessa elever skulle placeras på Nykroppa skola tre dagar innan eleverna placerades på skolan vilket inneburit att lärarna inte kunnat förbereda för ett bra mottagande av eleverna. Det är enligt elevhälsan och rektorn en förstelärare på en annan av rektorns skolor i kommunen som genomfört inskrivningen av nyanlända elever och hen ska ansvara för att genomföra kartläggningen av de nyanlända elevernas kunskaper innan eleverna placeras på en skola. Dock uppges i intervjuer med rektorn, elevhälsan och lärare att detta inte är något som någon av de intervjuade har tagit del av. Lärarna säger att Skolverkets kartläggningsmaterial inte använts för bedömning av de nyanlända elevernas kunskaper. Enligt lärarna har, vad de vet, inte en kartläggning av elevernas kunskaper gjorts, varken av lärare på Nykroppa skola eller centralt i kommunen. Vidare uppger rektorn och elevhälsan att de inte heller tror att någon kartläggning genomförts avseende de nyanlända elever som togs emot under höstterminen 2020.

Vidare framgår av intervjuer med lärare, elevhälsan och rektorn att undervisningen av de nyanlända eleverna inte anpassas efter elevernas individuella behov och förutsättningar. Elevhälsan säger att undervisningen inte anpassas efter de nyanlända eleverna eftersom de nyanlända eleverna placeras in i en klass oavsett var de befinner sig kunskapsmässigt och lärarna på Nykroppa skola som tar emot dessa elever får ingen information om var eleverna befinner sig kunskapsmässigt. Enligt elevhälsan får eleverna anpassa sig efter skolans förutsättningar och inte tvärtom. Lärarna säger att de inte har fått något stöd eller kompetensutveckling för att kunna undervisa nyanlända elever. Lärarna säger också att de inte kan anpassa undervisningen efter elevernas behov. Enligt lärarna är de nyanlända eleverna uppdelade i tre klasser utifrån den årskurs eleven går i; förskoleklassen, klass 1-3 och klass 4-6. Vad gäller de fyra eleverna i årskurs 6 så får dessa elever till stor del sin undervisning hos en arabisktalande språkstödare medan övriga nyanlända elever är med i ordinarie undervisningsgrupper

säger lärarna. Rektorn säger att de nyanlända eleverna i årskurs 6 har väldigt lite skolbakgrund sedan tidigare och därför har de skapat en förberedelseklass för dessa elever där de får större delen av sin undervisning tillsammans med en språkstödjare. Lärare i förskoleklassen och klass 1-3 säger att de har försökt anpassa arbetssätt och metoder efter de nyanlända eleverna men det har varit svårt eftersom de flesta elever inte kan särskilt bra svenska och det har saknats språkstöd i klassrummet. Lärare i klass 4-6 säger att det har varit något lättare inom klass 4-6 vad gäller anpassning av undervisningen eftersom de nyanlända eleverna i årskurs 6 har större delen av sin undervisning med språkstödjaren som talar deras modersmål. Däremot har det varit svårt att anpassa undervisningen efter elevernas behov under övrig tid säger lärare i klass 4-6. Elevhälsan säger också att information inte ges till lärare i klass 4-6 eller elevhälsan avseende vad eleverna gör eller hur det går för eleverna som får större delen av sin undervisning hos språkstödjaren. Rektorn säger att språkstödjaren är obehörig lärare och att rektorn borde ha organiserat så att de använt sig mer av specialpedagogen för den elevgruppen. Lärarna säger vidare att de nyanlända eleverna är arabisktalande och det är endast de eleverna i klass 4-6 som ges studiehandledning på modersmålet eftersom eleverna har större delen av sin undervisning hos språkstödjaren. Enligt lärare i klass 4-6 saknas tillgång till studiehandledare i samband med den övriga undervisningen vilket gör det svårare för lärare i klass 4-6 att förklara och förtydliga uppgifter för eleverna. Avseende nyanlända elever som finns i klass 1-3 så ges inte dessa elever någon studiehandledning på modersmålet alls, säger lärare i klass 1-3. Det innebär att lärare i klass 1-3 emellanåt inte vet om eleverna förstår vad de ska göra på lektionen säger lärarna. Även elevhälsan säger att alla elever som har behov inte ges studiehandledning på modersmålet. Rektorn säger att det är svårt att ge studiehandledning till alla elever eftersom språkstödjaren fått mindre tid för de arabisktalande eleverna som inte går i klass 4-6.

Motivering till föreläggande som ingripande

Skolinspektionen får förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten (26 kap. 10 § skollagen). Eftersom verksamheten vid Nykroppa skola inte uppfyller författningarnas krav, finns skäl att förelägga Filipstads kommun att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Extra anpassningar och särskilt stöd

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det vid Nykroppa skola saknas ett strukturerat samarbete mellan elevhälsan, lärare och rektor för att säkerställa att alla elever som riskerar att inte nå kunskapskraven ges stöd i form av extra anpassningar. Därtill bedömer Skolinspektionen att det finns brister i skolans arbete med att anmäla till rektorn och skyndsamt utreda elevers behov av särskilt stöd. Skolinspektionens utredning visar att det finns elever som, trots att de riskerar att inte nå kunskapskraven, inte skyndsamt ges stöd i form av extra anpassningar eftersom alla lärare inte genomför de extra anpassningar som överenskommits. Skolinspektionens

utredning visar vidare att det inte är tydligt för all berörd personal hur skolans rutiner för arbetet med extra anpassningar och särskilt stöd ska efterlevas, vilket får till effekt att anmälningar och utredningar av elevers stödbehov inte görs skyndsamt. Brister i arbetet med extra anpassningar och särskilt stöd kan få till följd att elever inte får det stöd de har rätt till och därmed inte ges förutsättningar att nå målen för utbildningen och i övrigt utvecklas så långt som möjligt. Skolinspektionen bedömer mot bakgrund av ovanstående att utbildningen inte bedrivs på ett sådant sätt att verksamheten uppfyller författningarnas krav.

Rättslig reglering

Huvudmannen ska se till att all personal i den verksamhet som huvudmannen ansvarar för enligt skollagen har nödvändiga insikter i de föreskrifter som gäller för skolväsendet (2 kap. 34 § andra stycket skollagen)².

Om det inom ramen för undervisningen, genom användning av ett nationellt kartläggningsmaterial eller ett nationellt bedömningsstöd, resultatet på ett nationellt prov eller uppgifter från lärare, övrig skolpersonal, en elev eller en elevs vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen enligt 5 §, ska detta anmälas till rektorn. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Samråd ska ske med elevhälsan om det inte är uppenbart obehövligt. Om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd ska han eller hon ges sådant stöd (3 kap. 5 och 7 §§ skollagen).

Av läroplanen framgår att alla som arbetar i skolan ska uppmärksamma och stödja elever i behov av extra anpassningar eller särskilt stöd (Lgr 11, 2.2 Kunskaper). Det framgår även att rektorn har ett särskilt ansvar för att undervisningen och elevhälsans verksamhet utformas så att eleverna får de extra anpassningar eller det särskilda stöd de behöver (Lgr 11, 2.8 Rektorns ansvar).

Av förarbetena till skollagen (prop. 2013/14:160, s. 25) framgår att regeringen anser att det endast i undantagsfall bör kunna anses vara uppenbart obehövligt att i en utredning om särskilt stöd samråda med den del av elevhälsan som har specialpedagogisk kompetens.

Skolinspektionens utredning

Av intervjuer med elevhälsan och rektorn framgår att alla elever som bedöms vara i behov av extra anpassningar inte ges ett sådant stöd. Elevhälsan uppger att alla lärare inte alltid uppmärksammar elever i behov av extra anpassningar och att detta beror på att det dels finns lärare som är obehöriga och dels lärare som arbetat länge och som inte

² Bestämmelsen har ändrats genom SFS 2021:452.

tagit till sig nya arbetssätt. Enligt elevhälsan och rektorn finns också en uppfattning hos vissa lärare att elever ska anpassa sig till undervisningen och kan elever inte det, då ska de ges stöd av någon annan, såsom specialpedagog/speciallärare, utanför klassrummet. Elevhälsan och lärare berättar att extra anpassningar ska dokumenteras i skolans elevsystem men enligt elevhälsan så dokumenteras inte alltid extra anpassningar av alla lärare. Rektorn och elevhälsan säger att elevhälsan ger lärare olika tips och förslag på extra anpassningar för enskilda elever men att lärare inte genomför de extra anpassningar som överenskommits. Därmed ges inte alla elever på skolan som har behov av extra anpassningar det stöd de behöver inom ramen för undervisningen, enligt rektorn och elevhälsan. Lärarna säger vidare att de får stöd av elevhälsan när lärare efterfrågar stödet men att detta inte är tillräckligt. Enligt lärarna är elevhälsan på Nykroppa skola en dag i veckan och skolan skulle behövt ytterligare tillgång till specialpedagog.

Av intervjuer med lärare, elevhälsan och rektorn framkommer att det finns brister i arbetet med att anmäla och utreda elevers eventuella behov av särskilt stöd. Enligt elevhälsan och rektorn finns inte tillräckliga kunskaper hos alla lärare avseende extra anpassningar och det förekommer därför att lärare gör anmälan till rektorn om att utreda elevers behov av särskilt stöd utan att läraren först har försökt att ge eleven stöd i form av extra anpassningar, vilket leder till att arbetet med att ge elever stödinsatser drar ut på tiden. Lärarna säger å andra sidan att lärare ger elever extra anpassningar och testar olika anpassningar men att detta inte alltid är tillräckligt för att eleven ska nå kunskapskraven. I de fall lärare och elevhälsa diskuterat och kommit överens om en plan för extra anpassningar avseende en elev så ska, enligt skolans rutin, planen och insatserna följas upp efter sex veckor. Om anpassningarna inte varit tillräckliga så är rutinen att det ska planeras för ytterligare anpassningar i sex veckor till. Enligt elevhälsan är dock rutinen för arbetet med särskilt stöd inte implementerad och lärare följer inte rutinen som finns avseende arbetet med extra anpassningar och särskilt stöd. Enligt elevhälsan så ges lärare i uppdrag att återkomma med vad som gjorts för en elev så att en utredning om särskilt stöd ska starta men detta kan dröja. Det innebär, enligt elevhälsan, att vissa utredningar inte sätts igång skyndsamt och när väl en utredning startar så kan det ta upp till tre månader innan utredningen blir klar. Att en utredning om särskilt stöd tar tid att starta och tar tid att genomföra är inte beroende av kontakt med externa aktörer, säger elevhälsan. Att det tar tid att starta en utredning beror enligt elevhälsan på att de inte får efterfrågad information från ansvariga lärare, ibland trots flera påminnelser. Rektorn menar att skolans rutiner för arbetet med extra anpassningar och särskilt stöd följs, men att lärare kan vara oense med elevhälsan och rektorn avseende vilka åtgärder och anpassningar som ska genomföras. Samtidigt framgår av intervjuer med såväl elevhälsa som lärare att det finns flera elever vars behov av särskilt stöd inte har blivit utredda trots att eleverna inte når kunskapskraven trots stöd i form av extra anpassningar. Elevhälsan ger exempel på elever som i skolans elevsystem varit "grönmarkerade" under läsåret men när eleven avslutar årskurs 6 så har eleven fått F-betyg i vissa ämnen och rektorn säger att minst hälften av eleverna på skolan riskerar att inte nå kunskapskraven i minst ett ämne. Elevhälsan säger att det finns elever på skolan som gått under en längre period utan att deras behov av särskilt stöd blivit utredda. Enligt lärarna finns det inte någon elev i klass 1-3 som har särskilt stöd samtidigt som åtta av 24 elever i klassen riskerar att inte nå kunskapskraven i

minst ett ämne. Av dessa är det endast fyra elever som för närvarande utreds för särskilt stöd enligt lärarna. Rektor uppger samtidigt att det just nu inte är någon elev i den aktuella klassen som utreds för särskilt stöd. Vad gäller eleverna i klass 4-6 uppger lärare att 14 av 27 elever riskerar att inte nå kunskapskraven i minst ett ämne. Lärare säger att av eleverna i klass 4-6 är det endast fyra elever som för tillfället ges särskilt stöd och att ingen elev för närvarande är under utredning för särskilt stöd.

Motivering till föreläggande som ingripande

Skolinspektionen får förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten (26 kap. 10 § skollagen). Eftersom verksamheten vid Nykroppa skola inte uppfyller författningarnas krav, finns skäl att förelägga Filipstads kommun att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Studiero

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att samtliga elever vid Nykroppa skola inte tillförsäkras en skolmiljö som präglas av studiero. Skolinspektionens utredning visar att undervisningen i framförallt klass 4-6 ofta störs av att elever uppträder på ett sådant sätt att klasskamrater har svårt att få studiero och möjlighet att koncentrera sig på skolarbetet. Utredningen visar att orsakerna till den bristande studieron är att undervisningen inte är tillräckligt planerad och strukturerad och att ordnings- och klassregler inte efterlevs. Sammantaget bidrar detta till att elever riskerar att inte kunna tillgodogöra sig den undervisning som bedrivs, vilket försvårar för eleverna att nå de mål som utbildningen syftar till att eleverna ska uppnå. Skolinspektionen bedömer mot bakgrund av ovanstående att utbildningen inte bedrivs på ett sådant sätt att verksamheten uppfyller författningarnas krav.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår att alla barn och elever i samtliga skolformer och i fritidshemmet ska ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål (3 kap. 2 § skollagen).

Enligt skollagen ska utbildningen utformas på sådant sätt att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av studiero (5 kap. 3 § skollagen). Vidare framgår att ordningsregler ska finnas för varje skolenhet. De ska utarbetas under medverkan av eleverna och följas upp på varje skolenhet. Rektorn beslutar om ordningsregler (5 kap. 5 § skollagen).

Av skolförordningen framgår att eleverna genom strukturerad undervisning ska ges ett kontinuerligt och aktivt lärarstöd i den omfattning som behövs för att skapa förutsättningar för att eleverna når de kunskapskrav som minst ska uppnås och i övrigt

utvecklas så långt som möjligt inom ramen för utbildningen (5 kap. 2 § skolförordningen).

Enligt läroplanen ska att alla som arbetar i skolan samverka för att göra skolan till en god miljö för utveckling och lärande (Lgr 11, 2.2 Kunskaper). Vidare har rektorn som pedagogisk ledare och chef för lärarna och övrig personal i skolan det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas mot de nationella målen. Rektorn ansvarar för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen och kunskapskraven. Rektorn har ansvaret för skolans resultat och har, inom givna ramar, ett särskilt ansvar för att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero och att personalen får den kompetensutveckling som krävs för att de professionellt ska kunna utföra sina uppgifter och kontinuerligt ges möjligheter att dela med sig av sin kunskap och att lära av varandra för att utveckla utbildningen (Lgr 11, 2.8 Rektorns ansvar).

Skolinspektionens utredning

Av intervjuer med elever, lärare, vissa av elevhälsans representanter och rektorn framgår att eleverna i klass 4-6 inte alltid har studiero under sina lektioner. Elever i klass 4-6 uppger att de inte alltid hinner med skolarbetet på lektionen och inte alltid kan koncentrera sig på sina uppgifter, på grund av ordningsstörningar i klassrummet och att lärare inte kommer tillräta med ordningsstörningar i klassrummet. Enligt eleverna är det så varje dag men inte på varje lektion. Lärarna säger att lärare tillrättavisar de elever som har ett ordningsstörande beteende. Även elever säger att lärare säger till de elever som stör men enligt eleverna så hjälper det inte alltid och därför kan det hända att lärare ibland låter ordningsstörningar fortsätta under lektionen. Enligt elever och lärare finns ordnings- och klassregler men dessa följs inte alltid av elever och lärare säkerställer inte heller alltid att reglerna följs så att studieron kan upprätthållas under lektionerna. Rektorn och representanter från elevhälsan säger att det kan vara stökigt och rörigt på lektionerna i klass 4-6. Enligt elevhälsan är orsaken till detta att arbetssättet i klassrummet är ostrukturerat och hur lektioner ska bedrivas inte tillräckligt planerat. Inte heller är olika moment i undervisningen så tydligt organiserade att eleverna från början vet vad de ska arbeta med eller vem de ska arbeta med. Rektorn säger att det finns elever i klass 4-6 som har ett ordningsstörande beteende och att studieron är varierande i klass 4-6 medan den är mycket bra i klass 1-3. Rektorn säger att hen har arbetat med lärarna i klass 4-6 om hur de ska nyttja sina kompetenser samt att hen har pratat mycket med lärarna om tydlighet och förutsägbarhet i undervisningen och i klassrummet och vikten av detta för att skapa och upprätthålla studiero. Trots detta gör lärare avsteg från vad som planerats vilket bidrar till otydlighet och oro i elevgruppen enligt rektorn.

Motivering till föreläggande som ingripande

Skolinspektionen får förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten (26 kap. 10 § skollagen). Eftersom verksamheten vid Nykroppa skola inte uppfyller författningarnas krav, finns skäl att förelägga Filipstads kommun att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristen.

Anmärkning

Elevhälsans förebyggande och hälsofrämjande arbete

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i elevhälsans arbete vid Nykroppa skola eftersom elevhälsan inte främst arbetar förebyggande och hälsofrämjande för att stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål. Utredningen visar att elevhälsans arbete framförallt är åtgärdande och inriktat på enskilda elevärenden. Vidare visar utredningen att elevhälsans personal inte deltar i något förebyggande och hälsofrämjande arbete vid skolenheten tillsammans med övrig personal. Att ett årshjul för värdegrundsarbetet tagits fram är inte tillräckligt eftersom årshjulet enligt intervjuerna inte utgår från de faktiska behov som finns på Nykroppa skola och därför inte heller används av alla lärare. Det är angeläget att se till att arbetet med elevhälsa i stor utsträckning har en förebyggande och hälsofrämjande inriktning samt en hög grad av samverkan mellan elevhälsans personal och övriga personalgrupper på skolan. Skolinspektionen bedömer mot bakgrund av ovanstående att utbildningen inte bedrivs på ett sådant sätt att verksamheten uppfyller författningarnas krav.

Rättslig reglering

Enligt skollagen ska det för eleverna i förskoleklassen och grundskolan finnas elevhälsa. Elevhälsan ska omfatta medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser. Elevhälsan ska främst vara förebyggande och hälsofrämjande. Elevernas utveckling mot utbildningens mål ska stödjas. För medicinska, psykologiska och psykosociala insatser ska det finnas tillgång till skolläkare, skolsköterska, psykolog och kurator. Vidare ska det finnas tillgång till personal med sådan kompetens att elevernas behov av specialpedagogiska insatser kan tillgodoses (2 kap. 25 § skollagen).

I förarbetena till skollagen (prop. 2009/10:165, s. 275 ff.) anges att elevhälsans fokus ska vara förebyggande och hälsofrämjande insatser i ett bredare perspektiv. Det är viktigt att elevhälsan medverkar i mer generellt inriktade uppgifter som rör bland annat elevernas arbetsmiljö, skolans värdegrund som till exempel arbetet mot kränkande behandling, livsstilsrelaterad ohälsa, jämställdhet och sex- och samlevnad. Elevhälsan har ett särskilt ansvar för att bevaka att skolan bidrar till att skapa goda och trygga uppväxtvillkor. I förarbetena anges även att elevhälsans arbete förutsätter en hög grad av samverkan mellan elevhälsans personal och övriga personalgrupper.

Skolinspektionens utredning

Av intervjuer med lärare, elevhälsan och rektorn framgår att elevhälsans arbete inte främst är inriktat på förebyggande och hälsofrämjande arbete. Rektorn säger att det finns en önskan om att elevhälsan varannan gång de träffas diskuterar elevärenden och varannan gång arbetar med det förebyggande och hälsofrämjande arbetet men att det inte är så nu. Elevhälsan uppger att de är på Nykroppa skola en dag i veckan och att delar av den dagen används till elevhälsomöte där elevhälsan diskuterar elevärenden. Övriga delen av den dagen används till samtal med lärare om elever och extra

anpassningar, hälsosamtal med enskilda elever och kuratorsinsatser för enskilda elever enligt lärare och elevhälsan. Lärarna säger att de får stöd av elevhälsan avseende enskilda elever när lärare efterfrågar stödet men att detta inte är tillräckligt. Enligt lärarna är elevhälsan på Nykroppa skola en dag i veckan och skolan skulle behövt ytterligare tillgång till specialpedagog. Elevhälsan säger vidare att det finns en önskan hos lärare och elevhälsa att elevhälsan ska kunna arbeta mer förebyggande och hälsofrämjande men att tid och resurser inte finns då elevhälsans kompetenser ska räcka till för flera skolor. Till exempel uppger skolsköterskan att de hälsosamtal som hen genomför skulle kunna sammanställas på gruppnivå och att underlaget skulle kunna användas av rektor och lärare men att någon sådan sammanställning inte genomförts.

Elevhälsan är inte heller delaktig i värdegrundsarbetet och skolans arbete med trygghet och studiero vilket framgår av intervjuer med lärare och elevhälsan. Specialpedagogen och kuratorn uppger att de önskar att de kunde vara mer delaktiga i värdegrundsarbetet och kartläggningar av elevernas trygghet och studiemiljö men att de inte är det idag. Enligt lärare och rektor har kuratorn tagit fram ett årshjul för värdegrundsarbetet som lärare förväntas arbeta efter men alla lärare använder sig inte av det materialet eftersom lärare anser att innehållet i årshjulet inte utgår ifrån behoven som finns på Nykroppa skola.

Motivering till anmärkning som ingripande

Filipstads kommuns verksamhet vid Nykroppa skola uppfyller inte författningarnas krav eftersom elevhälsan inte främst arbetar förebyggande och hälsofrämjande för att stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål. Skolinspektionen bedömer bristerna som mindre allvarliga och tilldelar därför Filipstads kommun en anmärkning. Filipstads kommun är skyldig att inom den tid som angetts i inledningen av beslutet åtgärda bristen som föranlett anmärkningen.

På Skolinspektionens vägnar

X Åsa Stattin

Beslutsfattare
Signerat av: Åsa Stattin

X Mikaeil Yousefi

Föredragande utredare
Signerat av: Mikaeil Yousefi

I ärendets slutliga handläggning har även utredare Maria Lodmark deltagit.

Allmänt om tillsynen:

Mer om Skolinspektionens tillsyn hittar du på www.skolinspektionen.se.

Bilagor

Bilaga 1: Fakta om Nykroppa skola

Fakta om Nykroppa skola

Skolinspektionen har genomfört tillsyn av Filipstads kommun under våren 2021. Nykroppa skola besöktes av Skolinspektionen mellan den 30 mars 2021 och den 7 april 2021.

Nykroppa skola är en skolenhet med förskoleklass och grundskolans årskurser 1-6 i Filipstads kommun. Skolenheten har vid tiden för tillsynen 9 elever i förskoleklass, 24 elever i årskurserna 1-3 och 27 elever i årskurserna 4-6. Undervisningen bedrivs till stor del i åldersintegrerade klasser där förskoleklassen bildar en klass, årskurserna 1-3 en andra klass och årskurserna 4-6 bildar en tredje klass.

Måluppfyllelse

Kunskapsresultat

Årskurs 1

Av inskickad dokumentation till Skolinspektionen framgår att cirka 40 procent av eleverna i årskurs 1, läsåret 19/20, bedömdes nå kunskapskraven för läsförståelse i ämnet svenska vid läsårets slut.

Årskurs 3

Av inskickad dokumentation till Skolinspektionen framgår att 100 procent av eleverna i årskurs 3, läsåret 19/20, bedömdes nå kunskapskraven i svenska, svenska som andra språk, matematik, naturorienterande ämnen och samhällsorienterande ämnen vid läsårets slut.

Årskurs 6

Av skolans kvalitetsrapport för läsåret 2019/20 framgår att 50 procent av eleverna som slutade årskurs 6 vårterminen 2020 nådde kunskapskraven i alla ämnen.